

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΑΚΡΙΤΟΥ *

Ἐν τῇ καλλίστῃ Δελτίῳ τῆς ἰταλικῆς ἐταιρείας πρὸς διάδοσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν (Atene e Roma, Νοεμβρ. 1911 σ. 319—332) ὁ καθηγητῆς κ. Ρ. Ε. Pavolini ἐδημοσίευσε μελέτην περὶ τοῦ ἔπους τοῦ Ἀκρίτου (L'eropea byzantina di Digenēs Akritas.) Μετὰ σύντομον ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διασκευῆς τοῦ χειρογράφου τῆς Ἀνδρου, τῆς ὑπὸ τοῦ Μηλιαράκη ἐκδοθείσης, παραθέτει πρὸς ἀσφαλῆ ἐκτίμησιν τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ ἔπους χαρακτηριστικὰ τινὰ τεμάχια αὐτοῦ, ἐν ἀκριβεστάτῃ μεταφράσει¹⁾. Ἀσπασίμως δὲ τὴν γνώμην, ἣν ἀνεπτύξαμεν ἐν πρυτανικῷ λόγῳ «περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων» περὶ τῆς προσελύσεως τῶν διασκευῶν τοῦ ἔπους ἐκ τῶν δημοτικῶν ᾠδαίων μεταφράζει καὶ τινὰ ἀποσπάσματα τούτων²⁾ καὶ εὐστόχως παρατηρεῖ ὅτι ἐξαίρεται μὲν εἰς ποιητικὸν ὄψος ἡ διήγησις τοῦ θανάτου τοῦ Διγενῆ ἐν τέλει τῆς διασκευῆς τῆς Ἀνδρου καὶ εἶναι ἀναμφισβητήτως ὡραία, ἀλλ' ἀμαυροῦται ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τοὺς δύο στίχους τῆς ἀρχῆς πολλῶν παραλλαγῶν τοῦ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος δημοτικοῦ ᾄσματος, ὧν τὸ ἰσχυρὸν μεγαλεῖον ἦτο ἀξίον ὑπομνηματισμοῦ ἑνὸς Tommaseo³⁾.

Ἄσπασίμως δὲ τὴν γνώμην, ἣν ἀνεπτύξαμεν ἐν πρυτανικῷ λόγῳ «περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων» περὶ τῆς προσελύσεως τῶν διασκευῶν τοῦ ἔπους ἐκ τῶν δημοτικῶν ᾠδαίων μεταφράζει καὶ τινὰ ἀποσπάσματα τούτων²⁾ καὶ εὐστόχως παρατηρεῖ ὅτι ἐξαίρεται μὲν εἰς ποιητικὸν ὄψος ἡ διήγησις τοῦ θανάτου τοῦ Διγενῆ ἐν τέλει τῆς διασκευῆς τῆς Ἀνδρου καὶ εἶναι ἀναμφισβητήτως ὡραία, ἀλλ' ἀμαυροῦται ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τοὺς δύο στίχους τῆς ἀρχῆς πολλῶν παραλλαγῶν τοῦ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος δημοτικοῦ ᾄσματος, ὧν τὸ ἰσχυρὸν μεγαλεῖον ἦτο ἀξίον ὑπομνηματισμοῦ ἑνὸς Tommaseo³⁾.

Ἄσπασίμως δὲ τὴν γνώμην, ἣν ἀνεπτύξαμεν ἐν πρυτανικῷ λόγῳ «περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων» περὶ τῆς προσελύσεως τῶν διασκευῶν τοῦ ἔπους ἐκ τῶν δημοτικῶν ᾠδαίων μεταφράζει καὶ τινὰ ἀποσπάσματα τούτων²⁾ καὶ εὐστόχως παρατηρεῖ ὅτι ἐξαίρεται μὲν εἰς ποιητικὸν ὄψος ἡ διήγησις τοῦ θανάτου τοῦ Διγενῆ ἐν τέλει τῆς διασκευῆς τῆς Ἀνδρου καὶ εἶναι ἀναμφισβητήτως ὡραία, ἀλλ' ἀμαυροῦται ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τοὺς δύο στίχους τῆς ἀρχῆς πολλῶν παραλλαγῶν τοῦ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος δημοτικοῦ ᾄσματος, ὧν τὸ ἰσχυρὸν μεγαλεῖον ἦτο ἀξίον ὑπομνηματισμοῦ ἑνὸς Tommaseo³⁾.

*) Ἐδημοσιεύθη ἐν Λαογραφίᾳ τ. Ι' σ. 517.

1) Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ὁ στ. 127 «ὡς κυπρίσαι θυμαστόν τὴν ἡλικίαν εἶχεν» δὲν ἀπεδόθη ὀρθῶς: «come cipresso mirabile avvea la gioventù». Τὸ ἡλικία ἐντεῦθα σημαίνει τὸ ἀνάστημα, ἡ δὲ χρῆσις αὕτη δὲν εἶναι ἀσυνήθης καὶ ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἐν τῇ νέῃ ἐλληνικῇ (ἡλικία).

2) Ὁ κ. Pavolini σημειώνει ὅτι εἰς τὸ ἀκριτικὸν ᾄσμα, τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσε ἐν Λαογρ. Α'. 240—1, ἐν στίχ. 10, πρέπει μᾶλλον νὰ γραφῆ μόν' ἀντὶ μου' ἀλλ' ἡ γραφὴ μου ἔχει καλῶς, διότι τὸ μου εἶναι διαλεκτικὸς τύπος ἀντὶ τοῦ μόν' (= μόνον, ἀλλά).

3) Ὁ γνωστὸς φιλέλληνας ἐκδότης τῶν δημοδῶν ἐλληνικῶν ᾠδαίων καὶ ὑπομνηματιστῆς τοῦ Dante.

4) Βλ. Λαογρ. Α' 216, 222, 230, 251, 244, 253, 255, 275.

Διὰ τῆς πραγματείας του ταύτης ὁ Pavolini σκοπεῖ νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὸ ἰταλικὸν δημόσιον τὸ ἔπος τοῦ Ἀκρίτου, περὶ τοῦ οὐοίου οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἔγραψεν ἐν Ἰταλίᾳ. Ὅθεν περιορίζεται, ὡς εἰκόσ, εἰς εὐσύνοπτον ἔκθεσιν τῶν ἐγνωσμένων κυριώτατα βοηθήματα ἔχων τὴν Ἰστορίαν τῶν βυζαντινῶν γραμμάτων τοῦ Kiumbacher καὶ τὰς ἡμετέρας περὶ τοῦ ἀκριτικοῦ ἔπους πραγματείας· ἀλλ' ὁμως ἐνιαχοῦ παρεκβάσεις τινὲς ἀπὸ τῶν στενῶν ὀρίων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς διέγραψεν εἰς τὴν πραγματείαν του, ὑπεμφαίνουσιν ἰδίαν βαθυτέραν μελέτην τοῦ ἔπους. Τοιαῦταί τινες εἶναι αἱ περὶ τῶν εὐαγγελικῶν ἀπηχήσεων ἐν αὐτῇ (σ. 324) ¹⁾ καὶ αἱ ὑποδείξεις περὶ τῆς ἀνάγκης ἐπιμελεστεράς ἐξετάσεως τῆς μετρικῆς τοῦ ποιήματος, τῆς μικτῆς γλώσσης αὐτοῦ καὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων κλασσικῶν συγγραφέων.

1) Εἰς ταύτας δὲν ἔπραπε νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ ἡ λ. λαζαρόνω (=σαδανώνω καὶ ὄχ θάπτω). Ἐσχηματίσθη μὲν ἡ λ. ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Λαζάρου κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὰ τοῦ Εὐαγγελίου (Ἰω. ια' 44) περί τῆς ἀναστάσεως τούτου, ἀλλ' ὁ διασκευαστὴς παρέλαθε ταύτην ἀμέσως ἐκ τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐσχηματισμένην ἤδη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ